

По повратку из Шведске, где је издржао две трећине затворске казне од 18 година, на коју га је осудио Хашки трибунал, некадашњи потпредседник Владе СРЈ Никола Шаиновић није много спавао. Каже да ће му бити потребно времена да се привикне на слободу, али и да неко за њим не закључава врата са спољне стране.

У првом интервјуу, пошто је прексиноћ допутовао из Стокхолма у Београд, Шаиновић за „Политику” отворено говори о својој улози у јужној српској покрајини, спровођењу Дејтонског споразума, одласку у Хаг и времену које је тамо провео са својим, како каже, другарима.

Крајем деведесетих имао је неколико улога које су се преплитале. Представљао је Југославију у спровођењу Дејтонског споразума, комуницирао са Холбруком и Руговом, био члан групе која је планирала антитерористичке акције на Косову, учествовао у преговорима у Рамбујеу, био председник комисије савезне владе за сарадњу са ОЕБС-ом на Косову...

У каквим сте односима били са Слободаном Милошевићем, Сретеном Лукићем, Владимиром Лазаревићем и Небојшом Павковићем?

Милошевић је формирао тим у којем су били сви које сте поменули. Ту су били и представници војске, полиције, републичке и савезне владе, председник савезног парламента и председник Србије. Неке људе до тада нисам познавао. Сарадња је била другарска, радна и крајње одговорна. Сваки члан је имао своју улогу у антитерористичким акцијама, свако је обавио свој део припрема. Свако је одлучивао о концепту плана који је јединствен и рад се сводио на дневно информисање, јер су у то време представници 20 страних амбасада били на Косову, а исто толико било је и медијских екипа. Ако би у свет отишла нека нетачна информација, нисте имали прилику да је исправите. Са свима које сте поменули био сам у контакту и у Хагу. Ми смо ратни другови, а то су најближи пријатељи. У Хагу смо једни другима били подршка. Цела та

група је, када су почела суђења, деловала конструктивно. Били смо на функцијама за које смо знали какву одговорност носе и били смо је свесни.

Са чим сте се све суочавали када сте стигли у Хаг?

Имао сам велики проблем када сам отишао. Моја оптужница је била флуидна, личила је на политичку, од које нема одбране. Зато смо мој адвокат Тома Фила и ја одлучили да идемо у сусрет проблему. Тражили смо разговор са тужиоцем од кога, иначе, сви беже, јер се та комуникација снима и аудио и визуелно. При том се примењује оно правило да све што кажете може да буде употребљено против вас. Тај разговор је трајао 29 сати у више дана. То ми је психолошки био један од најтежих тренутака у Хагу. Био је изузетно исцрпљујући и тежак, али је донео, за мене, важан резултат: видели смо шта тужилац има против мене, а оно што сам ја њему рекао није ушло у колизију ни касније у процесу, ни са сведоцима у поступку против Милошевића, нити је у пресуди употребљено против мене или мојих другова. У оптужници је било наведено 968 имена жртава у различитим инцидентима, а на крају суд ме је осудио за један догађај у којем је настрадало деветоро људи.

Са ким сте се дружили у Хашком трибуналу?

Тамо смо сви били заједно: људи из различитих структура, разних националности... У условима сужене слободе, каква је била у Хагу, људи су упућени једни на друге. Много смо међусобно разговарали. Није било лажног конформизма, лажног пријатељства. Са десне стране, први комшија ми је био генерал Ојданић, а са леве сусед хрватски генерал Слободан Праљак. То је живот. Људи у таквој ситуацији гледају да нађу заједничке теме. Са Ојданићем сам разговарао о његовом родном крају, за који је изузетно везан, Праљак је инжењерски тип, са којим сам причао о савременој техници. Када смо обележавали славу, рођење детета, нечију смрт неписано правило било је да сви учествују. То је, уствари, најтужнији тренутак јер он потврђује изолоацију. Сви тада преврћу по глави емоције...

Како су поступали према вама?

То је Холандија, високо уређена држава. Шведска, где сам завршио издржавање казне –

још уређенија. То су социјалноодговорне државе, у којима живе социјалноодговорни грађани. И затвори су европски. Ако је шведски стандард седам пута већи од нашег, онда су и стандарди у затвору толико пута већи. Све зависи од тога како ћете то прихватити. Ја за све те године нисам имао ниједан конфликт.

Имате ли утисак да Хашки трибунал мало посвећује пажње здрављу српских осуђеника?

Холандски систем здравства је најбољи у Европи, положај лекара опште праксе је изузетно висок. Питање је само када се уочи болест оптуженог и какве је она природе. Ми сматрамо да одмах треба да нас прегледа лекар специјалиста. Наш човек тражи кардиоваскуларног хирурга, а пошаљу му лекара опште праксе и ту почиње неспоразум. Када је требало, долазили смо до најбоље хашке градске болнице. Ситни конфликти прерастали су још веће. Па, имате и језичку, културолошку баријеру. Све то завршава се на штету осуђеног. Имамо синдром „запушеног пацијента”. Са нашег гледишта, тај систем је неефикасан, а са њихове стране најјефикаснији. То изискује оно главно питање: све оптуженике који имају здравствени проблем треба вратити у земље одакле долазе. Тамо су људи изложени продуженом стресу који траје и деценијама.

Да ли сте пратили дешавања на политичкој сцени у Србији? Хоћете ли се поново политички ангажовати?

Да одмах кажем – нећу се поново политички ангажовати. Стање у Србији је пролонгирање дубоке кризе. Представници садашње власти су ушли у решавање статусног питања. Не може се из те борбе изаћи неогребан, али се мора изаћи.

Мирослава Дерикоњић

(Политика)